

Zápis ze zasedání Vládního výboru pro zdravotně postižené občany

čtvrtek 23.03.2017 od 14.30 h v zasedacím sálu vlády

Přítomné členky a členové VVZPO

Petr Běhunek (NRZP ČR), Jan Chvojka (MLP), Václav Krása (NRZP ČR), Miloslav Ludvík (MZ), Jiří Morávek (NRZP ČR), Martina Novotná (MZ), Svatopluk Pohořelý (MŠMT), Pavel Ptáčník (ÚV ČR), Karel Rychtář (AZZP ČR), Bohuslav Sobotka (předseda VVZPO), Jan Uherka (NRZP ČR), Jiří Vencel (NRZP ČR)

Nepřítomné členky a členové VVZPO

Klára Dostálová (MMR), Milan Feranec (MD), Zuzana Jentschke Stöcklová (MPSV), Jiří Koliba (MPO), Michaela Marksová (MPSV), Anna Matoušková (MK), Petr Pavelek (MF), Kateřina Valachová (MŠMT)

Zástupci omluvených členů a členek VVZPO

Marie Bílková (MF), Iva Matějková (MK), Iva Merhautová (MPSV), Ondřej Michalčík (MD), František Nestával (MPO), Věra Pelíšková (MMR), Václav Pícl (MŠMT), David Pospíšil (MPSV)

Sekretariát VVZPO

Petra Nováková, Markéta Skalská, Olga Vlastová

Hosté

Andrea Baršová (ÚV ČR), David Beňák (ÚV ČR), Lenka Čechová (Svaz průmyslu a dopravy), Josef Fučík (Život bez bariér, z.ú.), Jitka Fučíková (Život bez bariér, z.ú.), Dagmar Hornychová (ÚV ČR), Blanka Kavková (MZ), Hana Lukasová (HZS ČR), Michal Rada (ÚV ČR), Věra Rojíčková (Svaz průmyslu a dopravy), Martin Šabo (MF), Rudolf Volejník (SONS)

Informace k usnášení schopnosti

K dnešnímu dni má Výbor 20 členů. VVZPO je usnášení schopný při účasti minimálně ½ členů a členek, tj. 10. Při zahájení zasedání bylo přítomno 11 členů a členek. Kворum bylo kvůli příchoďům a odchodům členek a členů VVZPO pohyblivé, jeho aktuální stav je vždy uveden u dotčeného hlasování.

Jednání zahájil a řídil výkonný místopředseda VVZPO Jan Chvojka.

Jan Chvojka úvodem přivítal účastníky jednání a omluvil nepřítomné členy a členky VVZPO. Dále dal hlasovat o návrhu programu jednání, který VVZPO jednomyslně přijal 11 hlasy přítomných členů a členek.

Schválený program:

1. *Výroční zpráva VVZPO za rok 2016;*
2. *OSVČ s těžkým zrakovým postižením a plnění jejich povinností souvisejících s elektronickou evidencí tržeb;*
3. *Projednání a doporučení vyhlášení dotačního programu Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených;*
4. *Informace o novele Statutu VVZPO;*

5. Zajištění přepravy lidí se zdravotním postižením na železnici při liberalizaci trhu;
6. Diskriminace řidičů se zdravotním postižením;
7. Monitorovací mechanismus Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením;
8. Krizové situace – zajištění informování a evakuace osob se zdravotním postižením;
9. Situace v oblasti přípravy a naplňování Krajských plánů vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením v jednotlivých krajích;
10. Různé.

1. Výroční zpráva VVZPO za rok 2016

S prvním bodem seznámila členy a členky VVZPO tajemnice VVZPO Petra Nováková.

V roce 2016 se uskutečnila 3 zasedání Výboru. Hlavními tématy jednání VVZPO bylo zejména: postup prací na implementaci Strategie reformy psychiatrické péče, novela zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání, novela zákona o sociálních službách, plnění Závěrečných doporučení Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením k úvodní zprávě ČR o plnění Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, příprava právní úpravy zajišťující koordinaci rehabilitace, nedostatky podávaných záměrů bezbariérových tras v rámci Národního rozvojového programu mobility pro všechny a řada dalších témat.

VVZPO poprvé monitoroval Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020. VVZPO připravil a předložil vládě Podnět k řešení situace života osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin, který byl vládou schválen.

Při VVZPO je ustaveno 5 odborných skupin: Odborná skupina pro sociální politiku, pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením, pro vzdělávání, pro regionální rozvoj, která projednává se zástupci krajů především tvorbu a realizaci krajských plánů vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, a dále Odborná skupina pro koncepční řešení problematiky života osob s poruchou autistického spektra. Nově byla v loňském roce zřízena Odborná skupina pro přístupnost veřejné správy a veřejných služeb.

Sekretariát VVZPO v rámci Národního rozvojového programu mobility pro všechny organizačně zajišťoval kompletní administraci programu a podmínky pro činnost Řídícího výboru a Hodnotitelské komise tohoto programu. V roce 2016 bylo přihlášeno 39 záměrů bezbariérových tras, z toho bylo schváleno 21 záměrů. Byly také uspořádány semináře pro zástupce měst a obcí jakožto žadatele v tomto programu.

VVZPO v loňském roce vyhlásil a realizoval 23. ročník Ceny VVZPO za publicistické práce zaměřené na téma zdravotního postižení. Přihlášeno bylo celkem 85 publicistických děl. Poprvé VVZPO vyhlásil fotografickou soutěž Život bez bariér. Vyhlášení a předání cen obou soutěží proběhlo na slavnostním večeru Výboru k Mezinárodnímu dni osob se zdravotním postižením, který se konal 29. listopadu.

VVZPO ve spolupráci s Úřadem vlády ČR vyhlásil pro rok 2016 výzvu k předkládání žádostí o finanční podporu z dotačního programu Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených.

Usnesení:

Vládní výbor pro zdravotně postižené občany

I. s c h v a l u j e Výroční zprávu Vládního výboru pro zdravotně postižené občany za rok 2016 (dále jen „Výroční zpráva“);

II. u k l á d á předsedovi Vládního výboru pro zdravotně postižené občany do 31.05.2017 předložit Výroční zprávu vládě ČR pro informaci v souladu s usnesením vlády ČR ze dne 20.02.2002 č. 175.

Usnesení bylo přijato jednomyslně 11 přítomnými členy a členkami VVZPO.

2. OSVČ s těžkým zrakovým postižením a plnění jejich povinností souvisejících s elektronickou evidencí tržeb

Úvodní slovo přednesl k tomuto bodu Pavel Ptáčník.

Povinnost elektronické evidence tržeb byla zavedena zákonem č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb. Pravidly stanovenými tímto zákonem se musí řídit i osoby samostatně výdělečně činné s těžkým zrakovým postižením. Jak bylo zjištěno, nejsou v současné době k dispozici žádná plně přístupná, spolehlivě funkční a uživatelsky odzkoušená technická řešení, která by těmto osobám zajišťovala bezproblémové využívání systému elektronické evidence tržeb. Přístupný pro osoby s těžkým zrakovým postižením není ani samotný proces registrace do systému evidence tržeb. Přestože některé firmy, které dodávají zařízení potřebná k evidenci tržeb, proklamují přístupnost i pro lidi se zrakovým postižením, nelze to s jistotou konstatovat, neboť funkčnost a spolehlivost takovýchto zařízení nebyla uživatelsky v ostrém provozu vyzkoušena.

Jednou z variant řešení je upravit celý systém EET tak, aby byl ve všech fázích plně přístupný i pro lidi s těžkým zrakovým postižením. Vedle zpřístupnění samotného registračního systému je třeba garantovat, že budou k dispozici taková přístupná zařízení nebo softwarová řešení, která prostřednictvím hlasového výstupu, popř. za použití dalších asistivních technologií umožní úplně nebo prakticky nevidomým osobám vydávat účtenky a zasílat datovou zprávou údaje o evidovaných tržbách s možností kontroly správnosti provedeného postupu. Druhou variantou řešení pak může být vynětí osob s těžkým zrakovým postižením z povinností souvisejících s EET. Zde je vhodné upozornit na způsob řešení tohoto problému slovenskou legislativou, která prodej zboží a poskytování služeb osobami s těžkým zdravotním postižením od evidence tržeb úplně osvobozuje.

Je nezbytné bezodkladně najít takové řešení, které vzniklou situaci vyřeší a nebude znemožňovat lidem s těžkým zrakovým postižením podnikat. Následující etapy rozšiřující okruh povinných subjektů se totiž již přímo týkají OSVČ s těžkým zrakovým postižením.

Předseda Odborné skupiny pro přístupnost veřejné správy a veřejných služeb Michal Rada seznámil členy a členky VVZPO s výsledkem jednání této skupiny, která se tématu EET věnovala na svém zasedání. Byla provedena detailní analýza přístupnosti systému EET. Zjištěno bylo, že MF, resp. Generální finanční ředitelství, jakožto správce informačního systému opomnělo povinnost uvedenou v § 5, odst. 2, písm. f), zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, která ukládá orgánům veřejné správy uveřejňovat informace související s výkonem veřejné správy ve formě, která umožňuje, aby se s těmito informacemi mohly seznámit i osoby se zdravotním postižením. Člověk s těžkým zrakovým postižením však není sám bez pomoci

schopen projít postupem registrace v systému. Na tuto skutečnost již dříve upozorňovalo MV. I někteří další správci informačních systémů nedbají na tuto povinnost. Druhým problémem je, že neexistují plně přístupná technická zařízení, která si povinný subjekt musí sám pořídit. Bylo by také vhodné zajistit proškolení uživatelů se zrakovým postižením ve věci práce se systémem EET, aby mohli povinnosti plnit řádně.

Odborná skupina proto přijala usnesení, kterým doporučuje urychlené vyřešení situace nepřístupnosti systému EET pro osoby s těžkým zrakovým postižením a jako dočasné řešení navrhuje stanovení výjimky prostřednictvím nařízení vlády pro lidi s těžkým zrakovým postižením z povinnosti EET, a to do té doby, dokud nebude lidem s těžkým zrakovým postižením umožněno systém využívat na rovnoprávném základě s ostatními. Pro účely výjimky, aby nedocházelo k jejímu zneužívání, je možné využít několik systémů či databází, jako je průkaz osoby se zdravotním postižením nebo údaje z evidence informačního systému MPSV o dávkách pro osoby se zdravotním postižením.

Viceprezident Sjedené organizace nevidomých a slabozrakých ČR Rudolf Volejník uvedl, že SONS ČR vítá doporučení Odborné skupiny pro přístupnost veřejné správy a veřejných služeb a podporuje stanovisko, že výjimka by měla být poskytnuta pouze dočasně, dokud nebude situace napravena, a navrhnul proto i lhůtu platnosti výjimky.

Martin Šabo sdělil, že MF vnímá, že je třeba systém EET upravit a zpřístupnit lidem s těžkým zrakovým postižením. Na zpřístupnění registrace do systému EET se již pracuje. V případě pokladních zařízení, resp. aplikací, se objevují dostupné produkty, je však třeba zajistit jejich dlouhodobou funkčnost. MF je přístupno se podílet na školení pro osoby s těžkým zrakovým postižením. Udělení výjimky je jednou z variant řešení, je třeba však upozornit na to, že výjimky mohou být zneužívány.

Rozprava:

Václav Krása uvedl, že NRZP ČR jednala s ministrem financí a dalšími zástupci MF, kteří sdělili, že zařízení, resp. aplikace, pro EET bude lidem s těžkým zrakovým postižením poskytnuta zdarma. Tato aplikace vyvinutá je, a to firmou Symbio, ale pouze v kombinaci s iPhone, který však většina OSVČ s těžkým zrakovým postižením nevlastní. Aplikace je navíc dle první zkušenosti náročná na ovládání. Problematická je také garance jejího dlouhodobého fungování. Dále není dořešena kontrola toho, zda je účtenka vytištěna dobře. Je možné si ji nechat zařízením přečíst, tento proces je však časově náročný. Václav Krása dále sdělil, že se stát na jednu stranu snaží, aby bylo co nejvíce lidí se zdravotním postižením zaměstnáno, na druhou stranu však novými nároky zaměstnání ztěžuje. NRZP ČR chápe obavu ze zneužívání výjimky, jedná se však o úzkou, přesně definovatelnou skupinu osob. Systém EET je v některých aspektech nepřístupný i pro osoby s tělesným postižením, kdy přihlášení se do systému je možné buď za předpokladu vlastnění datové schránky, kterou však nemusí mít všichni zřízenou, nebo dostavením se na finanční úřad, který je však ve většině případů bariérový.

Karel Rychtář doplnil, že možnost, jak zabránit zneužívání výjimky, může být spojení s určitým limitem objemu tržeb, při jehož dosažení výjimka zanikne.

Michal Rada na závěr uvedl, že je nepřijatelná situace, kdy existuje jen jedno zařízení, resp. aplikace, která je přístupná i pro osoby se zrakovým postižením, už s ohledem na požadavek EU technologické neutrality. Možnosti státu jsou v této oblasti sice omezené, bylo by možné podpořit jejich vývoj prostřednictvím grantů. Je také třeba si uvědomit, že vystavování účtenky probíhá kontinuálně během celého dne, čím klade vysoké technické nároky na uživatele. Pokud nebude přijato řešení této situace, došlo by k nepřímé diskriminaci OSVČ s těžkým zrakovým postižením,

protože by je stát mohl sankcionovat za něco, co sám způsobil. Je třeba systémově vyřešit problémy spojené s nedodrčováním principů governance accessibility, a to napříč celou veřejnou správou, aby nedocházelo k diskriminaci lidí se zdravotním postižením.

Usnesení:

*Vládní výbor pro zdravotně postižené občany
ž á d á Ministerstvo financí, aby*

a) prověřilo přístupnost celého systému elektronické evidence tržeb (včetně možností užívání registračních pokladen) pro osoby s těžkým zrakovým postižením,

b) připravilo nařízení vlády o dočasné výjimce pro osoby s těžkým zrakovým postižením nebo kombinovaným postižením zraku a sluchu z povinnosti elektronické evidence tržeb,

c) informovalo o přijatých řešeních na příštím zasedání VVZPO.

Usnesení bylo přijato jednomyslně 12 přítomnými členy a členkami VVZPO.

3. Projednání a doporučení vyhlášení dotačního programu Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených

S bodem seznámil členy a členky VVZPO Pavel Ptáčník.

VVZPO ve spolupráci s Úřadem vlády ČR vyhláší dotační program Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených už od roku 2007. Pravidla pro předkládání žádostí o dotaci a průběh celého dotačního řízení upravuje Směrnice vedoucího Úřadu vlády ČR o poskytování neinvestičních dotací k financování programů v oblasti lidských práv, která je dle potřeby aktualizována. Dle této směrnice je úkolem VVZPO projednat zaměření tohoto dotačního programu na následující kalendářní rok a doporučit jej vedoucímu Úřadu vlády ČR k realizaci.

Stejně jako v loňském roce bude moci každý oprávněný spolek podat jednu žádost o finanční podporu na podporované aktivity. Celé dotační řízení bude realizováno prostřednictvím webové aplikace, která byla pro tento účel spuštěna. Po projednání a doporučení dotačního programu pro rok 2018 ve VVZPO bude dotační řízení vyhlášeno na internetových stránkách Úřadu vlády ČR.

Dotační program je určen pro spolky s celostátní působností, jejichž členskou základnu tvoří nejméně 50 % osob se zdravotním postižením nebo jejich zákonných zástupců. Spolky svazové povahy mohou žádat o dotaci pouze v případě, že osoby se zdravotním postižením nebo jejich zákonní zástupci tvoří nejméně 50 % členské základny každé z jeho členských organizací. Žadatelem nemůže být pobočný spolek hlavního spolku.

Z programu lze podpořit následující aktivity: mezinárodní spolupráce v oblasti vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, účast na správě věcí veřejných ve prospěch osob se zdravotním postižením, vzdělávací a informační činnost v oblasti vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, organizačně administrativní servis v rámci svépomocných aktivit spolků zdravotně postižených. Žadatel může požádat o podporu jedné či více aktivit.

V souvislosti s dotačním programem je třeba upozornit na problematiku střetu zájmů, což je v současné době citlivé a sledované téma. Úřad vlády ČR se tímto tématem systematicky zabývá. V tomto smyslu byl doplněn Etický kodex Úřadu vlády ČR a byla přijata další opatření, např. pravidelná školení zaměstnanců zapojených do dotačního řízení. Vedoucí Úřadu vlády ČR v tomto kontextu zadal úkol, jehož cílem je vyloučení střetu zájmů v pracovních a poradních orgánech vlády ze strany příjemců i potencionálních příjemců dotací.

Usnesení:

Vládní výbor pro zdravotně postižené občany

I. p r o j e d n a l v souladu s čl. 3 Směrnice vedoucího Úřadu vlády České republiky č. 2/2016 o poskytování neinvestičních dotací k financování programů v oblasti lidských práv zaměřením dotačního programu Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených pro rok 2018, včetně vymezení tematických okruhů podporovaných činností;

II. d o p o r u č u j e vedoucímu Úřadu vlády České republiky vyhlásit dotační program Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených pro rok 2018 dle návrhu obsaženého v části III. předkládaného materiálu.

Usnesení bylo přijato jednomyslně 12 přítomnými členy a členkami VVZPO.

4. Informace o novele Statutu VVZPO

Podrobnosti k tomuto bodu sdělil Pavel Ptáčník.

Cílem návrhu změny Statutu VVZPO je jeho uvedení do souladu se zákonem o státní službě ve věci možnosti zastupování člena vlády, který je zároveň členem VVZPO, jeho tzv. politickým náměstkem, a to v plném rozsahu.

Jak vyplývá z ustanovení § 173 odst. 1 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů, náměstek člena vlády je zástupcem člena vlády, s výjimkou věcí, které vyhrazuje členovi vlády zákon. Zejména je oprávněn účastnit se místo člena vlády jednání schůze vlády a zastupovat jej na schůzi výboru nebo komise Poslanecké sněmovny nebo na schůzi výboru nebo komise Senátu. S odkazem na tuto skutečnost je náměstek člena vlády oprávněn člena vlády zastupovat v plném rozsahu, s výjimkou kompetencí, které zvláštní zákon výslovně svěřuje výhradně do působnosti člena vlády.

Toto ustanovení zákona o státní službě je třeba respektovat v tom smyslu, že pokud určení výjimky z možnosti případného zastoupení svěřuje tento zákon pouze pro případy vyjmenované zákonem, není možné takovou výjimku stanovit právním předpisem nižší právní síly, např. nařízením vlády, vyhláškou ani usneseními vlády, kterými jsou upraveny statuty poradních orgánů vlády.

Další změnou obsaženou v novele Statutu VVZPO je vyhovění požadavku uplatněného ze strany MV, a to na rozšíření počtu členů VVZPO o zástupce tohoto rezortu na úrovni náměstka pro řízení sekce.

Vláda ČR tuto novelu Statutu VVZPO schválila na svém zasedání 08.03.2017.

Rozprava:

Václav Krása uvedl, že ho překvapilo, že VVZPO nebyl předem o změně informován, obvyklým a vhodným postupem by mělo být, že změnu statutu nejprve schválí poradní orgán a až poté bude schválena vládou ČR. Dále se vyjádřil k problematice střetu zájmů s ohledem na doporučení zaměření dotačního programu. Jedním z úkolů a práv poradních orgánů vlády je stanovování priorit dotačních programů. NRZP ČR nebude souhlasit s vyjmutím VVZPO z projednávání zaměření dotačního programu, což by mělo za následek, že by o tomto zaměření rozhodovali pouze úředníci. NRZP ČR je vyloučena z členství v Hodnotitelské komisi, nijak se nepodílí na samotném procesu dotačního řízení, čímž je střet zájmů ošetřen. Na závěr uvedl, že doufá, že případná změna Statutu VVZPO v tomto smyslu bude nejprve projednána VVZPO a až poté předložena vládě ČR.

Jan Chvojka reagoval, že obecně platí, že změna statutu je nejprve projednávána VVZPO. V tomto případě se však jednalo o uvedení statutu do souladu s právním předpisem vyšší platnosti.

Michal Rada uvedl, že jedna sekce MV se zbývá řízením veřejné správy, tedy i přístupností, druhá sekce se věnuje oblastí informačních technologií. Je proto důležité, aby člen VVZPO za MV předával informace mezi oběma sekcemi.

Usnesení:

*Vládní výbor pro zdravotně postižené občany
bere na vědomí informaci o novele Statutu VVZPO.*

Usnesení bylo přijato 12 přítomnými členy VVZPO.

5. Zajištění přepravy lidí se zdravotním postižením na železnici při liberalizaci trhu

S tímto bodem seznámil členy a členky VVZPO Václav Krása.

Problém přepravy lidí se zdravotním postižením na železnici spočívá v tom, že se rozlišuje mezi komerční službou a službou v závazku veřejné služby. V druhém případě jsou dodržovány právní předpisy ukládající zajištění přepravy osob se zdravotním postižením, v případě komerčních služeb není zajištění této přepravy vyžadováno. NRZP ČR se domnívá, že dotčené právní předpisy se týkají i komerčních služeb. Evropská legislativa umožňuje pouze výjimku pro železniční vagóny, které byly vyrobeny před nabitím účinnosti předpisů ukládajících zajištění bezbariérové dopravy.

Od roku 2016 dochází k další liberalizaci železniční dopravy, a to dopravy s tzv. závazkem veřejné služby. První trať, která byla nově smluvně kontrahována je trať Plzeň – Most, kde přepravu zajišťuje GW TRAIN. Tato společnost používá staré bariérové vagóny. Stejně tak i společnost RegioJet vlastní pouze staré bariérové železniční vozy. Pokud by byly vagóny rekonstruovány, musely by v nich být provedeny bezbariérové úpravy, k tomu však nedošlo. Zásadní problém NRZP ČR spatřuje v tom, že tito dopravci začínali svoji přepravu na území ČR až po platnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007, o veřejných službách v přepravě cestujících po železnici a silnici, a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007, o právech a povinnostech cestujících v železniční dopravě, a tudíž měli již nakoupit vozy, které vyhovují přepravě lidí se zdravotním postižením – vždy alespoň jeden v každé vlakové soupravě. Toto mělo být stanoveno v licenčních podmínkách uzavřených s provozovateli železniční dopravy.

Problém je i v meziměstské autobusové dopravě. NRZP ČR jedná s jednotlivými kraji, aby kraj v závazku veřejné služby vyžadoval po dopravcích, aby zajišťovali bezbariérovou dopravu.

NRZP ČR se domnívá, že pokud dojde k další liberalizaci trhu, především v železniční dopravě, podmínky pro přepravu lidí se zdravotním postižením se podstatně zhorší.

Ondřej Michalčík sdělil stanovisko MD, a to že situace na železnici není v některých případech dobrá. Je však třeba rozlišovat komerční služby a služby v závazku veřejné služby. Požadavky pro komerční služby jsou stanoveny pouze právními předpisy, pokud tedy dopravce splní podmínky vyplývající z evropského práva, může vstoupit na trh. Přechodná ustanovení právních předpisů týkajících se železniční dopravy stanovují, že se požadavek na bezbariérovost železničních vozů nevztahuje na ty vozy, které byly uvedeny do provozu před nabytím účinnosti nařízení. Z tohoto důvodu není možné donutit dopravce tato vozidla upravit na bezbariérová. Závazkové smlouvy s dopravci budou obsahovat podmínku zajištění bezbariérové dopravy. Detailní podmínky jsou projednávány s NRZP ČR.

Na trati Plzeň – Most není žádná železniční stanice bezbariérová (jedna stanice je v současné době rekonstruována). Z tohoto důvodu nebyl v podmínkách nabídkového řízení uveden požadavek na bezbariérová vozidla. Požadavek na využívání mobilních plošin v podmínkách obsažen je, protože dopravce musí zajistit dopravu osob se zdravotním postižením. V případě dalších soutěží budou tyto podmínky již zohledněny.

Rozprava:

Václav Krása uvedl, že stát by se měl snažit situaci bezbariérové dopravy zlepšit. Je možné dovážet z okolních států starší železniční vozy, je však třeba je renovovat a upravit dle evropské legislativy tak, aby byly bezbariérové. Dopravce Leo Expres se zajištěním bezbariérových vozů problém nemá a staré vozy rekonstruuje.

Ondřej Michalčík reagoval, že České dráhy mají povinnost zajištění bezbariérové dopravy na základě závazku veřejné služby a na tyto úpravy jim stát přispívá, kdežto soukromým dopravcům nikoli. MD chce co nejvíce služeb realizovat jako závazek veřejné služby, aby požadavek na bezbariérovou dopravu byl plněn.

Michal Rada uvedl, že téma dopravy bude řešeno na příštím zasedání Odborné skupiny pro přístupnost veřejné správy a veřejných služeb 25.04.2017, všichni členové a členky skupiny předem zašlou dotazy, na které připraví zástupci MD odpovědi. Směrnice Evropského parlamentu a Rady, tzv. European accessibility act, bude obsahovat požadavek, aby veřejná doprava byla přístupná, nebude rozlišovat mezi dopravou v závazku veřejné služby a komerční. Je třeba provést analýzu vztahu stávajících právních předpisů k návrhu této směrnice. V případě zajištění bezbariérové městské hromadné dopravy není možné se odvolávat na princip subsidiarity. Stát by měl posilovat rovnoprávnost lidí se zdravotním postižením tak, aby si podnikatelské subjekty v oblasti veřejné služby zvykly, že jejich výrobky a služby musí odpovídat principu design for all. Např. v Německu se v současné době řeší případ, kdy je stát žalován za to, že nezajistil přístupnost internetových obchodů.

Usnesení:

Vládní výbor pro zdravotně postižené občany

I. d o p o r u č u j e Ministerstvu dopravy přijmout taková opatření, aby noví dopravci v železniční dopravě používali vozy, které splňují standardy pro přepravu lidí se zdravotním

postižením;

II. **ž á d á** Ministerstvo dopravy, aby

a) na příští zasedání VVZPO podalo zprávu o přijatých opatřeních,

b) na příští zasedání VVZPO předložilo jednoznačný výklad právních předpisů, zda se platnost evropských předpisů o přepravě lidí se zdravotním postižením v železniční dopravě vztahuje také na komerční provozovatele železniční dopravy,

c) akcentovalo problematiku bezbariérové dopravy během projednávání pozice k Návrhu Směrnice Evropského parlamentu a Rady o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se požadavků na přístupnost u výrobků a služeb (European accessibility act).

Usnesení bylo přijato 11 přítomnými členy VVZPO.

6. Diskriminace řidičů se zdravotním postižením

S šestým bodem členy a členky VVZPO seznámila ředitelka Života bez bariér, z. ú. Jitka Fučíková.

V České republice nejsou dostupná bezbariérová vozidla pro řidiče s tělesným postižením, kteří nejsou sami schopni přesednout do vozu. Zástupci Života bez bariér, z. ú. zmapovali situaci v několika státech Evropské unie, kde tato vozidla dostupná jsou.

František Nestával za MPO uvedl, že automobilkám jako soukromým firmám nelze nařizovat výrobní program, k čemuž není k dispozici relevantní legislativa. U tohoto typu vozidel je také možné předpokládat, že bude ekonomicky nevýhodný, pokud nebude na straně odbytu výrazně kompenzován. Poradenstvím pro bezbariérové úpravy vozů poskytuje v ČR pouze Škoda Auto v rámci programu Škoda Handy. V ČR působí několik firem upravujících vozidla pro vozíčkáře. Vozy upravené pro řidiče na elektrickém vozíku nejsou v ČR vyráběny ani upravovány. Z pohledu působnosti MPSV slouží ke zmírnění sociálních důsledků zdravotního postižení a k podpoře sociálního začleňování osob se zdravotním postižením poskytování peněžitých dávek, mezi jinými i příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku. Příspěvek na zvláštní pomůcku poskytovaný na pořízení motorového vozidla a na jeho úpravu může s ohledem na zákonem stanovená kritéria činit až 200.000 Kč. Mezi úpravy motorového vozidla se řadí úpravy vyžadující montáž, např. ruční ovládání, usnadnění nastupování nebo nakládání vozíku. Opatření sociální politiky a služby garantované státem v oblasti sociálního zabezpečení nemohou vstupovat do průmyslových odvětví a jejich ekonomiky a ovlivňovat samotnou výrobu nebo nabídku již vyráběných nebo upravených motorových vozidel pro zvláštní potřeby. Problémem je také nedostupná statistika osob, které by takto upravená vozidla využily.

Zástupce Života bez bariér, z. ú. Josef Fučík reagoval, že úpravy pro řidiče na elektrickém vozíku jsou několika násobně dražší než úpravy týkající se pouze ručního řízení. Úpravy vozidel dosahují 1 mil. Kč. Na tyto náklady příspěvek na zvláštní pomůcku poskytovaný na pořízení motorového vozidla nestačí. Využíváním takto upravených vozidel se sníží náklady na zajištění osobní asistence, zvýší se mobilita těchto lidí, díky které snadněji najdou uplatnění na trhu práce. V Evropské unii je 10 tisíc aut ročně takto upraveno.

Rozprava:

Pavel Ptáčník sdělil, že tento problém má dvě roviny, a to dostupnost vozidel v ČR a dostatek finančních prostředků na jejich pořízení. V tuto chvíli se pravděpodobně nepodaří prosadit navýšení příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla, který je v současné době 200.000 Kč na 10 let. Další finanční prostředky je možné získat například prostřednictvím nadací. Je však třeba se zaměřit na zajištění dostupnosti takto upravených vozidel v ČR.

Jiří Vencel uvedl, že většina lidí využívající elektrický vozík není vzhledem k postižení horních končetin sama schopna řídit vozidlo, je proto otázka jakého počtu řidičů se tento problém týká. Tato situace je např. v Německu řešena financováním prostřednictvím nadací nebo financemi z úrazového pojištění, nikoli z veřejného sociálního systému.

Usnesení:

Vládní výbor pro zdravotně postižené občany

ž á d á Ministerstvo průmyslu a obchodu o vypracování návrhů možných řešení ve věci zlepšení dostupnosti vozidel upravených pro osoby s pohybovým postižením a předložení těchto návrhů na příští zasedání VVZPO.

Usnesení bylo přijato jednomyslně 10 přítomnými členy VVZPO.

7. Monitorovací mechanismus Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením

Informaci k tomuto bodu sdělil Jan Chvojka.

Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením ratifikovala Česká republika v roce 2009. Úmluva obsahuje speciální úpravu zřízení monitorovacího orgánu, jehož úkolem má být sledování a podpora naplňování práv osob se zdravotním postižením.

Předchozí novela zákona o veřejném ochránci práv, která obsahovala úpravu týkající se zřízení monitorovacího mechanismu této Úmluvy, ale i řadu dalších úprav, byla stažena po dvou a půl letech z projednávání v Poslanecké sněmovně. Důvodem bylo především to, že během projednávání docházelo k řadě návrhů na zásadní změny v tomto zákoně. Byla proto vypracována nová novela tohoto zákona obsahující pouze úpravu týkající se monitorovacího mechanismu této Úmluvy. Tato novela byla konzultována se všemi poslaneckými kluby. Je navrženo, aby prošla ve zrychleném čtení, a byla proto přijata co nejdříve.

Obsahem novely jsou následující úpravy: V § 1 se za odstavec 6 vkládá nový odstavec 7, který zní: „Ochránce sleduje naplňování mezinárodní smlouvy upravující práva osob se zdravotním postižením.“ Dále se vkládá nový § 21c, který zní: „Při sledování naplňování mezinárodní smlouvy upravující práva osob se zdravotním postižením se ochránce zabývá systematicky problematikou práv osob se zdravotním postižením a za tím účelem zejména podporuje naplňování práv osob se zdravotním postižením a navrhuje opatření směřující k jejich ochraně, provádí výzkum, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s naplňováním práv osob se zdravotním postižením a zajišťuje výměnu dostupných informací s příslušnými zahraničními a mezinárodními subjekty.“ Vkládá se nový § 25a, který zní: „Ochránce k plnění úkolů podle § 21c zřizuje poradní orgán pro spolupráci při monitorování provádění mezinárodní smlouvy upravující

práva osob se zdravotním postižením. Členy poradního orgánu jsou osoby se zdravotním postižením a osoby hájící jejich práva a zájmy. Členy poradního orgánu jmenuje ochránce po projednání s organizacemi osob se zdravotním postižením. Podrobnosti o organizaci a úkolech poradního orgánu upravuje jeho statut, který vydá ochránce.“

Bod byl určen pro informaci, nebylo proto přijímáno usnesení.

8. Krizové situace – zajištění informování a evakuace osob se zdravotním postižením

Úvodní slovo k tomuto bodu přednesla Hana Lukasová.

Hasičský záchranný sbor ČR věnuje oblasti informování a evakuace osob se zdravotním postižením pozornost. Informování je možné rozdělit na tísňové, které zazní hned po varovném signálu, a na informování v rámci preventivně výchovné činnosti.

Tísňové informace obsahují základní informace o zdroji a rozsahu nebezpečí a nutná opatření k ochraně života, zdraví a majetku. Obyvatelstvu jsou sdělovány prostřednictvím koncových prvků varování, jedná se například o elektronické sirény a místní informační systémy, vysílání České televize, Českého rozhlasu nebo regionálních stanic. V případě České televize se informace vysílá také v podobě titulků. Zprávy jsou předem připravené, např. pro zkoušky systému varování, nebo jsou připraveny ad hoc příslušným krizovým štábem. Generální ředitelství projednává s mobilními operátory možnost využívání SMS zpráv pro účely tísňového informování. V současné době jsou SMS zprávy využívány pouze jako doplňkový způsob informování. SMS zprávu lze zaslat buď předem určenému okruhu osob bez ohledu na jejich aktuální místo pobytu, nebo příjemcům nacházejícím se v okolí vysílače, což ale vyžaduje předem udělený souhlas s aplikací. Zpráva se zobrazuje jen po několik sekund a není archivována. Tato služba je však finančně náročná.

Informovanost v rámci preventivně výchovné činnosti probíhá prostřednictvím seminářů, přednášek a besed. Tyto aktivity realizují všechny krajské hasičské záchranné sbory. Besedy jsou vždy specifické a uzpůsobené typu postižení účastníků. V loňském roce proběhlo celkem 53 akcí a zúčastnilo se jich přes 1.600 osob se zdravotním postižením.

Evakuaci osob se zdravotním postižením se podrobně věnuje metodický list č. S 12 Bojového řádu jednotek požární ochrany „Zásady komunikace s osobami se zdravotním postižením na místě zásahu“, který byl vydán v roce 2007. V tomto metodickém listu je podrobně popsán postup při komunikaci s osobou se sluchovým postižením, zrakovým postižením, s hluchoslepou osobou, s osobou s pohybovým postižením, se seniory se zdravotním postižením a s osobami s mentálním či duševním postižením včetně postupu při doprovodu osob se zrakovým postižením a hluchoslepých osob. V dalších metodických listech Bojového řádu jsou zpracovány postupy při objektové a plošné evakuaci, činnosti v evakuačním středisku a při ubytování evakuovaných osob.

Evakuace se plánuje přednostně pro děti do 15 let, pacienty zdravotnických zařízení, osoby umístěné v sociálních zařízeních, osoby se zdravotním postižením a jejich doprovod. Plánovací dokumentace (havarijní plán kraje, vnější havarijní plán) obsahuje Plán evakuace, jehož součástí je přehled všech školských, zdravotnických a sociálních zařízení v kraji, či v zóně havarijního plánování. Kromě kontaktů na odpovědné osoby jsou zde evidovány i počty osob a místa jejich nouzového ubytování.

Problém může nastat v případě, že osoba se zdravotním postižením nežije v žádném sociálním zařízení. Tyto osoby nemají povinnost hlásit na obecní úřad, že by v případě vzniku mimořádné události nebo krizové situace potřebovaly specifickou pomoc a tedy při evakuaci se mohou vyskytnout neočekávané požadavky těchto osob.

Rozprava:

Václav Krása doplnil, že NRZP ČR v roce 2007 realizovala s Hasičským záchranným sborem ČR projekt, který byl zaměřen na komunikaci s lidmi se zdravotním postižením a na vytvoření databáze těchto lidí v Praze, aby Hasičský záchranný sbor ČR měl informace o tom, kde se tyto osoby nacházejí v případě krizových situací, a mohly být použity např. zvláštní záchranné prostředky. To se však nesetkalo s pozitivním ohlasem, řada lidí se zdravotním postižením nechce poskytovat své osobní údaje do databáze kvůli možnosti zneužití. Řešením by mohlo být zřízení samostatné telefonní linky, kam by lidé se zdravotním postižením mohli zavolat. Není však snadné najít řešení této situace, proto navrhnul, aby se zástupci NRZP ČR i Hasičského záchranného sboru ČR sešli k tomuto tématu.

Jiří Vencel uvedl, že je třeba podporovat bezbariérovost městské i meziměstské hromadné dopravy, protože její bezbariérové vozy by bylo možné využít i během evakuace obyvatel. Velmi ohroženou skupinou osob vedle lidí s těžkým tělesným postižením jsou neslyšící. Během povodní v Praze nebyli neslyšící dostatečně informováni a zůstali v domech až do jejich zatopení. Pro tuto skupinu lidí by proto bylo nejlepším řešením zasílání SMS zpráv.

Jan Uherka dodal, že situace ohledně výbuchu muničního skladu ve Vlachovicích–Vrběticích ukázala, že informování lidí se zdravotním postižením není dořešeno. Mimo jiné je proto třeba podporovat dobré sousedské vztahy a solidaritu, které mohou informování či případnou pomoc částečně kompenzovat.

Usnesení:

Vládní výbor pro zdravotně postižené občany

ž á d á Ministerstvo vnitra o prověření připravenosti Integrovaného záchranného systému ve věci zajištění evakuací osob se zdravotním postižením a v případě zjištěných nedostatků přijetí opatření vedoucích ke zlepšení situace.

Usnesení bylo přijato jednomyslně 10 přítomnými členy VVZPO.

9. Situace v oblasti přípravy a naplňování Krajských plánů vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením v jednotlivých krajích

Se současným stavem v této oblasti seznámil členy a členky VVZPO Jiří Vencel.

Krajské plány vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „KPVP“) mají velký význam především s ohledem na to, že řada věcí je v kompetenci krajů. Lze vidět velký rozdíl mezi kraji, ve kterých je KPVP naplňován a kde ještě nevzniknul nebo je schválen jen formálně. Politické reprezentace krajů ve většině případů KPVP podporují. Největším problémem s realizací KPVP je však přístup řady pracovníků krajských úřadů, kteří uvádí, že administrace

KPVP je nad rámec jejich náplně práce či svěřené agendy, a nemají proto dostatek času na tuto problematiku.

V současné době je KPVP realizován ve 12 krajích. Ve Středočeském kraji budou zahájena jednání o vypracování nového KPVP, předchozí skončil již v roce 2013. V Kraji Vysočina doposud KPVP vypracován nebyl, nyní je však naplánována jeho příprava, první verze by měla být hotova do poloviny tohoto roku. V Královéhradeckém a Jihomoravském kraji skončil KPVP v loňském roce, nový zatím schválen nebyl. Předpokládá se však, že prodleva do přijetí nového KPVP nebude dlouhá. Obecně lze shrnout, že situace se v této oblasti každý rok zlepšuje.

Rozprava:

Jan Uherka dodal, že kraje postupují v řešení problematiky lidí se zdravotním postižením izolovaně a nekomplexně, jednotlivé odbory krajských úřadů nespolupracují, ač je problematika lidí se zdravotním postižením průřezová.

Bod byl určen pro informaci, nebylo přijímáno usnesení.

10. Různé

Pavel Ptáčník uvedl, že VVZPO se pravidelně zabývá na svých zasedáních reformou psychiatrické péče, k čemuž jsou přizváni i hosté z řad patientských i dalších organizací zastupujících lidi s duševním onemocněním. Vzhledem k tomu, že na jednání VVZPO není vždy dostatek času na zevrubné projednání tohoto tématu, sekretariát VVZPO ve spolupráci s MZ a Českou psychiatrickou společností připravil seminář Reforma péče o duševní zdraví – Uskutečněné kroky a nejbližší cíle, který se uskuteční 26. dubna 2017 od 13 h v budově Úřadu vlády ČR. Na semináři bude dán velký prostor diskusi mezi zástupci patientských i dalších organizací, odborníky a zástupci MZ.

V Praze dne 23.03.2017

Zapsala: Petra Nováková
tajemnice VVZPO

Za správnost: Pavel Ptáčník v. r.
vedoucí sekretariátu a člen VVZPO

Schválil: Jan Chvojka v. r.
výkonný místopředseda VVZPO